

Warszawa, dnia 9 marca 2025 r.

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Minister Sprawiedliwości

Al. Ujazdowskie 11

00-567 Warszawa

PETYCJA

Działając w interesie publicznym, na podstawie art. 2 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, wnoszę o zmianę przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki poprzez:

1. wprowadzenie do ww. ustawy art. 2 ust. 3 o następującym brzmieniu:
„ust. 3. Domniemywa się, że doszło do przewlekłości postępowania, jeżeli przez okres przekraczający sześć miesięcy przed złożeniem skargi, a w postępowaniu apelacyjnym przez okres 12 miesięcy przed złożeniem skargi, sąd lub komornik sądowy lub prokurator prowadzący lub nadzorujący postępowanie przygotowawcze nie podjął żadnej czynności w postępowaniu.”;
2. wprowadzenie do ww. ustawy art. 2 ust. 4 o następującym brzmieniu:
„ust. 4. Znaczna ilość wcześniej wszczętych postępowań prowadzonych przez sąd lub komornika sądowego lub prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze nie stanowi okoliczności świadczącej o braku przewlekłości postępowania oraz nie obala domniemania, o którym mowa w ust. 2 ”;
3. wprowadzenie do ww. ustawy dwuinstancyjności postępowania ze skargi na przewlekłość postępowania, tj. możliwości złożenia zażalenia na postanowienie rozpoznające skargę na przewlekłość postępowania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z raportem Najwyższej Izby Kontroli w ostatnich latach znacznie wydłużył się czas rozpatrywania spraw sądowych w wielu kategoriach, co szczególnie widoczne jest w sądach

zlokalizowanych w dużych aglomeracjach oraz w sprawach cywilnych i gospodarczych, istotnych z punktu widzenia dochodzenia przez obywateli czy przedsiębiorców swoich praw. Czas oczekiwania na rozstrzygnięcie niejednokrotnie wynosi kilka lat. Od 2018 r. w sprawach procesowych w sądach rejonowych średni czas trwania spraw cywilnych wzrósł z 9,2 do 16,5 miesiąca (tj. o 79%), a gospodarczych z 11 do 17,7 miesiąca (tj. o 61%). Jednocześnie, w tych samych latach, odsetek uwzględnionych skarg na przewlekłość postępowań sądowych wzrósł z 11,2% do 19,2% (przy jednoczesnym spadku liczby składanych skarg) ¹.

Powyższe wskazuje na systemowy problem w organizacji wymiaru sprawiedliwości. Skutki tego problemu nie powinny jednak w całości obciążać obywateli, a państwo powinno ponosić odpowiedzialność za brak jego skutecznego rozwiązania. Tymczasem orzecznictwo sądów powszechnych zdaje się zmierzać w kierunku jak najszerzego ekskulpowania państwa od owej odpowiedzialności.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto 12 miesięcy bezczynności sądu jako okres zasadniczo uzasadniający stwierdzenie przewlekłości postępowania, przy czym zdecydowana większość orzeczeń odnosi się do postępowania apelacyjnego ze względu na fakt, że SN rozpoznaje skargi na przewlekłość od postępowań prowadzonych przez Sądy Apelacyjne (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16).

W swojej praktyce ██████████ obserwuję tendencję sądów niższych instancji do dalszego wydłużania ww. okresu i formułowania dodatkowych przesłanek, mających świadczyć o braku przewlekłości postępowania, niewynikających z przepisów prawa. Wskazać tu mogę postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie (XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy i Zamówień Publicznych) z dnia 19 czerwca 2024 r., sygn. akt XXIII S 30/24. W przedmiotowym postanowieniu uznano, że nie doszło do przewlekłości postępowania, mimo że przez ponad 12 miesięcy od dnia wpływu akt do sędziego referenta nie podjął on żadnej czynności w sprawie. Jednocześnie wskazano, że w referacie sędziego referenta w 2019 roku znajdowało się 1001 spraw, a w kwietniu 2023 roku – 641 sprawy, z czego większość to sprawy stare, nawet 8-10 letnie. **Doprowadziło to do konstatacji Sądu, że „Biorąc pod uwagę ilość spraw powierzonych do jednoczesnego rozpoznawania sędzi referent – I czynność po upływie roku od dnia wpływu sprawy do jej referatu choć późna, nie jest oznaką nieuzasadnionej przewlekłości”.**

W związku z powyższym niezbędna jest interwencja ustawodawcy, gdyż nie do zaakceptowania jest sytuacja aby w demokratycznym państwie prawa wytłumaczeniem przewlekłości była (rażąco) nieefektywna organizacja wymiaru sprawiedliwości. **Skoro bowiem w zaskarżonym postanowieniu uznano, że fakt, iż sędzia referent ma tak wiele spraw w referacie świadczy o braku przewlekłości to cały ciężar wadliwej organizacji pracy sądów ponosi obywatel. Nie dość, że sprawa obywatela składającego skargę na**

1 <https://www.nik.gov.pl/najnowsze-informacje-o-wynikach-kontroli/sprawne-funkcjonowanie-wymiaru-sprawiedliwosci.html>

przewlekłość postępowania trwa tak długo, to w dodatku obywatel nie może uzyskać z tego tytułu żadnej rekompensaty, a nawet ponosi jeszcze koszty w postaci opłaty od skargi na przewlekłość. Taki stan rzeczy bardzo negatywnie wpływa na zaufanie obywateli do wymiaru sądownictwa.

Proponowane domniemanie przewlekłości postępowania w art. 2 ust. 3, w połączeniu z jednoznacznym wskazaniem w art. 2 ust. 4, że znaczna ilość wcześniej wszczętych postępowań nie stanowi okoliczności świadczącej o braku przewlekłości postępowania oraz nie obala domniemania, o którym mowa w ust. 2, powinno doprowadzić do skutecznej ochrony praw obywateli.

Ponadto postuluję ustanowienie możliwości zaskarżenia postanowienia rozpoznającego skargę na przewlekłość postępowania, a tym samym wprowadzenie dwuinstancyjności, które winno skutkować ujednoliceniem orzecznictwa i podwyższeniem jego standardów. Wskazać bowiem należy, że orzecznictwo SN przyjmuje, że problemy kadrowe w sądach, jak również trudności natury organizacyjnej, nie zwalniają państwa od odpowiedzialności za przewlekłość postępowania – tak np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2018 r., sygn. akt III SPP 57/17. **Jednak ze względu na brak kontroli instancyjnej wadliwych orzeczeń, w obrocie funkcjonuje wiele niezgodnych z tym standardem rozstrzygnięć, w szczególności w sądach niższych instancji, jak przywołane powyżej postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 19 czerwca 2024 r.**

Ponadto wskazuję, że wyrażam zgodę na umieszczenie treści niniejszej petycji na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

Załącznik:

- postanowienie z dnia 19 czerwca 2024 r.

